

PA 205/185

GORIŠKA STRAŽA

Štev. 1

V Gorici, v četrtek 3. januarja 1924.

Let. VII.

Ne frankirana
vsebuje se ne sprejemajo. Oglasi se računajo po dogovoru in se plačajo o naprej.
List izdaja konsorcij GORIŠKE STRAŽE. Tisk. Juh v Gorici via Morelli 16.
Uprava in uradna: ulica Mameli 5. (prej. Scuole).

Izhaja vsak ponedeljek in četrtek ob 8. uri predpoldne. — Stane za celo leto 15 L. za pol leta 8 L. za četrt leta 4 L. Za izvoznostvo celo leto 30 L.
Naročila brez dostane naročnine se ne oziramo.
Odgovorni urednik: RICHARD OREL.

Varujmo gospodarske koristi ljudstva!

Med goriške Slovence se je našel zadnje leto velika revščina. Davki pritiskajo, kupčije nobene, kmetijsko ljudstvo leze v dolgove. Ljudje tiščejo denar in ga zelo težko daje iz rok.

Tako čujemo sem in tja tudi pri naročnikih »Goriške Straže«: »List je lober in poučen, ljubimo ga, radi bi ga brali, a ga žal plačati ne moremo. Treba je varčevati!«

S tem ugovorom se moramo lanes pečati. Vprašati se moramo, ali ravnamo pametno in premišljeno tisti naši ljudje, ki hočejo varčevati pri naročnini za »Goriško Stražo«.

Ali bodo s 15 lirami, ki jih letno prihranijo, res rešili svoje gospodarstvo? Mi trdimo z vsem poudarkom in iz globoke prepričanosti ravno nasprotno. Kdor hoče varčevati pri naročnini »Straže«, se varčuje prav nič, temveč si gospodarski škoduje.

Te ve in razume vsak pameten gospodar. On ve, da je ravno v času gospodarske stiske ljudstvu potreben list, ki ga poučuje, mu daje nasvete, ga opominja in opozarja stalno na preteče gospodarske nevarnosti. Koliko nepotrebnih stroškov je prihranila že »Goriška Straža« našemu ljudstvu, kolike škode je že od njega odvrnila!

Kaj se pravi varčevati?

Le pogledjmo!

1.) »Goriška Straža« je poučevala in poučuje ljudstvo o novih davkih, tolmači ljudstvu njegove obveznosti in pravice, mu razlaga, kam in kako naj vloga pritožbe, ga opominja, kedarj potekajo plačilni rok, ga opozarja na kazni, ki mu vetijo in odvrča tako stalno od našega ljudstva gospodarsko škodo.

Samo mi vemo in znamo, koliko denarja je že napravilo naše ljudstvo edino radi tega, ker ni bilo poučeno o svojih davčnih pravicah. Oznamo kmete, ki so utrpeli težke stotake in tisočake le zato, ker niso čitali v »Straži« objavljenih opomb! Povejte nam: ali so ravnali ljudje pametno, ko niso hoteli plačati 15 lir letne naročnine? Prihranili so 15 lir, toda zgubili so tisočake.

Tako je bilo v preteklosti! V bodočnosti bo še slabše. Novi, nepopustni davki so prišli na ljudstvo, kolike škode bodo trpeli goriški Slovenci, koliko nepotrebnega denarja bodo razmetali, ako ne bodo opozorjeni o vsem poučeni in na vse opozorjeni.

Torej le nespametni in slab gospodar bo varčeval pri ubornih 15 lih za »Ger. Stražo«. Razumen človek ve, da ga ravno gospodarske zave silijo k naročilu »Goriške Straže«.

2.) Govorili smo o davkih! Kaj pa rečemo o vojni odškodnini? Neveč bi bilo gradiva, če bi hoteli o tem omeniti, zato hočemo spregovoriti o eni sami stvari. Mesto denarja dobivajo naši ljudje od države vojnoodškodninske bone. »Goriška Straža« je pisala, da jih

državna banka kupuje približno po 75% in opominjala ljudstvo pred sleparji! Kljub našemu opominu se je zgodilo, da so nekateri kmetje prodali bone po 50 od sto goljufom in zgubili tako eno četrtino vojne odškodnine. Zakaj? Ker niso naročeni na »Stražo« in je ne berejo. Da bi torej prihranili 15 lir, so zavrgli težke tisočake.

3.) Kaj naj rečemo o vlogah na poštne hranilnici, kaj o vojnih posojilih, kaj o oprstitvi od vojaške službe? Ali hočete, da vam naštejemo slučaje, ko so fantje morali po nepotrebnem k vojakom in služili leto in pol samo radi tega, ker niso čitali »Straže« in so zato zamudili vložiti prošnjo? Kaj je bilo boljše: plačati 15 lir naročnine ali

pa služiti leto in pol pod orožjem? Vsak pameten človek si bo sam na to odgovoril.

Navedli sme le nekatere slučaje izmed nešteti, ki jih vidimo in opazujemo dan na dan.

Zato smemo s polno pravico trditi, da si bo ljudstvo samo ogromno škodovalo, ako bo varčevalo pri svojem edinem glasilu na Goriškem. Na »Goriško Stražo« mora biti naročena vsaka družina v deželi, ker to zahteva gospodarska korist ljudstva.

Mi, ki tičimo v tej slovenski zemlji in smo zraščeni z ljudstvom, iz katerega smo izšli, mi, ki nas ne žene v našem delu poblep po denarju, ampak le ljubezen do goriških Slovencev, vpijemo na ves glas: Naročujte se na »Goriško Stražo«, pojdite zanje v boj, ker to zahteva vaša lastna gospodarska korist!

Kaj se godi po svetu?

Najzanimivejši dogodek v evropski politiki zadnjih dni je zveza med Francijo in Čehoslovaško, ki jo je sklenil minister Beneš v Parizu. Med Čehi in Francozi je obstajalo že od nekdaj, tudi pod Avstrijo, iskreno prijateljstvo. Francozi so se najbolj potegovali za neodvisnost Čehov in po vojni so v Parizu gledali na Čeha kakor na svoje ljubljence. Med Francijo in Čehoslovaško pa kljub temu ni prišlo do posebne zveze in pogodbe. Zakaj ne? Ker so Čehi preveč samostojni in hočejo delati kolikor se da neodvisno politiko. Oni niso marali zgubiti prijateljstva z Anglijo in to bi se bilo ravno lahko zgodilo, ako bi se zvezali na življenje in smrt s Francozi. Ustvarili so raje Malo antanto, se združili z Jugoslavijo in Romunsko in tako poskušali voditi samostojno politiko malih držav. Kljub temu je Francija zadobila vedno večji vpliv na Češkem, dobila je močan vpliv v Jugoslaviji, močan vpliv v Romuniji. Mala antanta se je vsaki dan bolj odločno opirala na Francoze. Za časa krfskega spora se je bilo sicer prijateljstvo med Malo antanto in Francozi nekoliko shladilo, toda v kratkem so se razmere zopet zboljšale. Francozi so pritegnili Malo antanto krepko nase in jo začeli podpirati s polnimi rokami. Jugoslavija je dobila posojilo za svoje armado in prejela od Francozov podporo tudi v političnih zadevah.

Velika zveza držav.

Kako močan je vpliv Francije na Češkem, vidimo že v tem, da je načelnik glavnega stana čehoslovaške armade francoski general. Tudi poljska vojska stoji pod vodstvom Francozov. Poljaki so bili skoro prvi, ki so se odločno priklopili Franciji in sklenili z njo posebno vojaško pogodbo. Sedaj so prišli na vrsto Čehi. Javnosti sicer ni še znano, kako se glasi pogodba med Čehi in Francozi, toda brez dvoma pomeni nova pogodba trdnjšo in tesnejšo zvezo med Parizom in Prago. Vpliv Francije se je v Evropi zopet okre-

pil. Od Poljske preko Čehoslovaške in Romunije do Jugoslavije gredo tisti, ki jih je spetel Pariz po večletnem političnem delu svojih državnikov. Od Baltičnega do Sredozemskega morja, od Prage do Koločance ob Crnem morju se razteza velika skupina držav in narodov, ki steje pod vplivom in deloma pod vodstvom Pariza.

To je ogromna politična moč, ki v Evropi nekaj velja in tehta in bo še več v bodočnosti.

Kakšen je cilj zveze?

Kaj drži vse te države skupaj? Najmočnejša vez med temi državami je skrb za pridobljeno ozemlje Čehi, Jugoslovani, Romuni in Poljaki so ustanovili svoje države na račun Avstro-Ogrske in Nemčije in morajo gledati na to, da se Nemci in Ogrji ne polastijo zgubljenega ozemlja. Meje novih držav se ne smejo spremeniti, ostati morajo torej obstoječe mirovne pogodbe v veljavi. Ravno tako imajo pa tudi Francozi interes na tem, da se mirovna pogodba z Nemčijo ne spremeni v njihovo škodo.

V bistvu je torej zveza teh držav naperjena proti Nemcem in Ogrom, proti Hohenzollerncem in Habsburgovcem. Nevarnost, da se v Nemčiji vrže republika in obnovi monarhija, pravijo, da je prisilila Čeha v zvezo s Francozi.

»Orodje francosko-slovenske moči«.

So pa zopet drugi, ki trdijo drugače. Italijanski dnevnik »Il Mondo«, v zunanji politiki dobro poučeno glasilo Nittija, pravi n. pr., da je ta francoska politika tudi za Italijo velike važnosti: »Poincaré — pravi »Mondo« — »zna na mojstriški način voditi diplomacijo svoje dežele. Italija mora zasledovati z največjo pazljivostjo neumorno delovanje Francozov, kajti ona je v tem naravnost prizadeta. Nobena izmed obstoječih velevlasti nima takega interesa ko Italija, da zasleduje interese na ozemlju bivše Avstro-Ogrske in na Balkanu. Toda v tem oziru je Francija daleč pred

nami in je že dosegla vidne uspehe. Francija je podprla z denarjem Jugoslavijo in celo Malo antanto, da si je nabavila orožje in municijo, nudila je Mali antanti pomoč čez vse mere v Zvezi narodov in je ustvarila s pomočjo vojaških pogodb na vzhodu zvezo držav, ki je uradno sicer naperjena zoper Berlin, v resnici pa proti Rimu.

Mala antanta, ustanovljena za pobijanje Habsburgovcev, je postala sijajno orodje francosko-slovenske moči in francoske nadvlade v Evropi.

»Čemu smo razbili Avstrijo?«

Italija — nadaljuje »Mondo« — je vstopila v vojno, da se osvobodi grezovega nemškega pritiska, toda danes mora ugotoviti, da postaja pet let po premirju pritisk na vzhodu mnogo nevarnejši kot kedaj prej, preložil je svoje središče le iz Berlina v Pariz.

Če bo naša diplomacija imela pri vseh srednjeevropskih in balkanskih vprašanjih enako zalostne uspehe kakor v zadnjem času, potem se moramo vprašati, »kakšno korist imamo od tega, da smo razbili in razkrojili avstro-ogrsko cesarstvo.«

Tudi Rusija se približuje.

Mi mislimo, da je »Mondo« hudo pretirano in prečno poharvano. Gotovo je le ono: Francozi so pridno na delu, da bi ustvarili v Evropi velikanski blok držav, na katere bi se lahko opirali pri izvedenju svojih političnih načrtov. V zadnjem času opazujemo celo, da se Francija približuje svoji do edanji smrtni sovražnici: Rusiji. Raztegniti hoče svoje vezi preko Male antante na ogromno rusko državo. Tudi komunistična Rusija se peča s to mislijo že delj časa. Značilno je, da sta poluradna časopisa obeh držav: francoski »Temp« in ruska »Izvestija«, pričela pred kratkim celo vrsto člankov, kjer razpravljata javno o potrebi rusko-francoskega zblizanja. Ker stojijo za obema listoma vladni krogi Francije in Rusije, so ti članki velike važnosti. Na obeh straneh poudarjajo, da ni med francoskimi in ruskimi koristmi nobene nasprotstva, da se obe deželi gospodarski spopolnujeta in da torej ni velikega zadržka za sporazum med Francijo in Anglijo.

Da se začenujajo Francozi približevati Rusom, pravijo, da je zasluga Čehov, ki so brezpogojni prijatelji ruskega naroda, naj vlada v Rusiji kdor hoče. Ne Čehi in ne Jugoslovani ne morejo in ne marajo stopiti v sovražnost z Rusi.

Združenje slovanskih držav.

Njih srčna želja je bila vedno ta, da se združijo z bratskim ruskim narodom v prijateljsko zvezo, kakor so bili z njim vedno združeni v preteklosti.

Saj so bili Rusi pred vojno zaščitniki Srbov, glavna opora njihove politike proti Avstro-Ogrski in vojni kamen vsega slovanstva. Rusija je bila upanje vseh slovanskih narodov na Balkanu in v srednji Evropi. S tem da je Rusija podleгла, se je zlomila hrbtenica politiki Slovanov v Evropi. Na njeno me-

ste so stopili Francozi, toda bili so le nadomestilo. Na krvi sloneče zavestništvo z Rusijo je bilo za slovanske narode nekaj tako mogočnega, tako zanesljivega, da se ne da niti zdaleka primerjati s francosko podporo. Zato je jugoslovanska javnost le s težavo prenešala sovraštvo med Francozi in Rusi in posebno beneš se je trudil čez vse mere, da bi se če državi sprijaznili.

Danes opazujemo prva znamenja zblizevanja in že ti boječi znaki francosko-ruskega sporazuma so vzbudili v česki in jugoslovanski javnosti viharje navdušenja. Ako bi se moglo obnoviti francosko-rusko prijateljstvo, bi bilo to silnega pomena za politično življenje vse Evrope in za bodočnost celokupnega slovanstva.

To bi značilo zvezo skoro vseh slovanskih držav Evrope pod trenutnim vodstvom Francije. To bi bilo res otročje franco-ko-slovanske moči na naši celini.

Sestanek Male antante.

Kar smo razložili, je politični ideal, ki ga nosijo v srcu Čehi in Jugoslovani, a koliko se bo od tega uresničilo je težko povedati. Velikanske so težkoče, ki se upirajo temu načrtu in le počasi in s trudom se bodo dale odstraniti. Led je pa vendarle prebit. Zakaj Romunija se ze pogaja z Rusi, da bi obnovila z njimi svoje odnose. Ravnotako se tuji Jugoslavija in Češko-Slovaška ze pogajata z Rusijo. V par dneh se smujejo v Belgradu zastopniki Male antante k zborovanju in edca izmed glavnih predmetov, katere bodo obravnavali, je gotovo razmerje Male antante do Rusije. Danes ze lahko trdimo, da bo zaključek gotovo v prilog Rusiji. Vse države Male antante bodo obnovile svoje stike s sovjetsko republiko. To pomeni, da so Francozi s tem zadovoljni in da mislijo tudi oni spremeniti svojo politiko do Rusije.

Zbližanje med Rusi in Francozi se torej počasi uresničuje in s tem se vrši polagoma preobrat v evropski politiki.

Boji v Cirenajki.

Italijansko časopisje piše, da so se vršili pretekli teden v italijanski koloniji Cirenajki boji med domačim prebivalstvom in med italijanskimi četami. To je dežela na severni obali Afrike, ki so jo vzeli leta 1912. Italijani Turkom obenem s Tripolisom. Od tistega časa do danes, to je približno 12 let, se ni naselil v tiste kraje popolen mir. Vedno na novo so se oboroženi oddelki vstajev uprli Italiji in odigravali so se tam ostri in krvavi boji. Tako so se tudi pretekli teden spopadle italijanske čete z oboroženimi oddelki Arabcev in po par dnevni borbah se je posrečilo Italijanom poraziti domačine. Pregnali so jih iz postojank, v katerih so se bili držali od pretekle jeseni do danes.

S tem boji še niso končani, zakaj Arabci drže še del dežele y svojih rokah in tam še gospodarijo po svoji volji.

»Narodni dnevnik«

V Sloveniji se je zvršil pred par dnevi zanimiv politični dogodek. Narodni socialisti, Samostojna kmetijska stranka, Radikalna stranka in Narodno-napredna stranka so se združile k skupnemu podjetju: ustanovile so nov dnevnik, ki se imenuje »Narodni dnevnik«. Stranke ostanejo neodvisne in ločene ter se bodo v deželi politično borile ena proti drugi, imele pa bodo skupno glasilo. To je najbolj en-

den pojav, kar smo jih kedaj imeli v politični zgodovini Slovencev. Kako bo izgledalo tako glasilo za časa velilnega boja, si človek težko predstavlja. List ima štiri glavne urednike, od katerih zastopa vsak svojo stranko, in vsak je kot glavni urednik odločilen pri dnevniku.

Kdo bo resnično ukazoval? Ko bo treba izdati uvodnik ali kočljiv dopis, se bojo vršila najbrz pravcanja zberovanja in mirovna pogajanja, da se doseže sporazum. Takega dnevnika Slovenci niso še imeli.

Po našem mnenju je to prehodni pojav v slovenski politiki.

Pratiko dobi zastonj, kdor plača naprej celoletno naročnino (15 lir) do 15. januarja.

DNEVNE VESTI

Končni pokop naše dežele.

Preteklo soboto so se zbrali na bivšem deželnem odboru v Gorici zastopniki videmske in tržaške pokrajine in imeli sejo, na kateri je bila naša dežela končno pokopana. Zbrani gospodje so izjavili, da je likvidacija Goriške izvršena in s tem je prenehalo službovanje likvidacijskega komisarja kom. Nencettija, sedanjega prefekta v Vidmu. Zadnje še preostale posle bo rešil neki urad pri deželni upravi v Vidmu. Tako se je spremenil naš ponosni deželni odbor s svojimi mnogoštevilnimi vzornimi uradi v skromno uradno sobo v Vidmu. žalost preveča človeka, ko na to misli.

Predno so se gospodje poslovili, so določili ceno deželnih poslopjem, ki se razdelijo med dediče. Z denarjem goriških davkoplačevalcev sezidane palače preidejo v last Vidma in Trsta, kar boli in žalosti goriško ljudstvo.

K sklepu so odposlali Mussoliniju vdanstvo brzojavko z vročimi novoletnimi voščili.

Novi prefekt komendantor Nencetti ni še nastopil svoje službe v Vidmu.

Začudenji uradniki.

Dne 2. januarja so hoteli nekateri deželni uradniki nastopiti službo na deželnem odboru. Doletelo jih je čudno presenečenje. Šef urada jih je prašal, po kaj so prišli. Uradniki so morali vzeti klobuke in se podati lepo v domačo hišo. Plače pa niso dobili. Če zna gospod Videm skupno s Trstom točno odpuščati naše deželne uradnike, zakaj jim ne zna točno nakazovati plač oziroma pokojnin? Saj so si vendar zelo točno razdelili naše deželno premoženje.

Uvoz žita brez carine

je dovolila vlada tudi za v bodoče, in sicer za sedaj do 30. junija 1924.

Spomenica nemških županov.

Ministrskemu predsedniku Mussoliniju je bila 31. dec. predložena spomenica nemških županov na južnem Tirolskem. O uradnem jeziku v občinah bodo župani predložili svoje posebne zahteve pozneje.

Učitelji državni uradniki!

Vlada je sklenila zvišati plačo učiteljem in izdala bo za to približno 155 milijonov lir. Obenem se uvrstijo učitelji v kategorijo državnih uradnikov. Najvišji činovni razred, katerega lahko doseže učitelj je 10. Posebno visoko torej vlada ni postavila učiteljskega stana med ostalimi uradniki.

Prepisi glede notarjev.

kakor so v veljavi v starem kraljestvu, se raztegnejo v naše kraje. Kr. odlok izide v kratkem.

Šolska doba se je zvišala.

Tik pred koncem leta je vlada sklenila raztegniti učno dobo ljudskošolske mladine v vsej državi do končanega 14. leta.

Tako so se stare pokrajine kraljestva povzpele na stopnjo novih pokrajin.

Razlika je ostala še v tem, da se morajo v starem kraljestvu zadnja tri šolska leta uporabiti za pouk v nadaljevalnih in strokovnih šolah, med tem ko se pri nas začne strokovni pouk šele po 14. letu starosti. Naši otroci se učijo torej delj časa in več ko oni iz starih pokrajin.

+ Dr. Fr. Mandić.

V Trstu je umrl znani politik in narodni borec dr. Fr. Mandić. Blagmu spomin!

Važno za upokojence!

Od 1. januarja 1924. dalje ne bodo izdajali vpokojencem več župni uradi potrdilo življenju, temveč izključno županstva. Nanje naj se obrnejo vsi upokojenci. Tako velja kr. odlok od 24. IX. 1923 št. 2013.

Temni Silvestrov praznik 1923.

Pod tem naslovom je priobčil nemški poslanec Reut-Nicolussi članek, v katerem med drugim pravi: »Zatiranje, ki smo ga doživeli tekom zadnjega polletja, si moremo razlagati le kot izrastek poganske državne vseomogočnosti, ki hoče brez vsakih moralnih pomislekov potepniti vse, kar se ji zdi neprijetno. Razpustili so največje nemške občine, vničili nemška planinska društva, vpeljali italijanski uradni jezik, prepovedali uporabo nemškega jezika v čisto zasebnih zadevah, zatrli nemško šolo, odpustili mnogo nemških uradnikov, izgnali iz dežele družine, ki bivajo pri nas že stoletja, zavrnilo so naše proteste, ki so jih nesli v Rim zastopniki občin, ženstva in poslancev: to je veriga ponižanja in protipostavnosti najhujše vrste. Preti nam nevarnost, kakor ni bolj strašna pretila nobenemu poštenemu narodu; mi moramo to nevarnost odbijati, zakaj taka ni le naša pravica, ampak najbolj sveta in neodložljiva dolžnost naše vesti. Kdor dela tako, ne koristi le sebi in svojemu ljudstvu, temveč tudi človeštvu, ki se v naših osebah žali.«

Pri nas in drugod.

Glasilo tirolskih Nemcev »Der Landsmann« priobčuje članek iz Češkoslovaške, v katerem se opisujejo razmere, v katerih živijo nemške manjšine na Češkem. Kako se godi Nemcem med Čehi? Ali jim je vlada vzela nemške šole in jim vsilila češke? Ne! Nasprotno! Čehi niti ne dovoljujejo, da bi Nemci vpisovali svoje otroke v češke šole, za-

kaj vsak naj se vzgaja v materinem jeziku. »Landsmann« pravi dobesedno: »Češki učitelji so nemške otroke iz čeških šol kar spodili, češ da je protinaravno oropati otroke materinega jezika.«

Tako pišejo Nemci sami o svojih narodnih pravicah na Češkem. Kako lepo bi bilo, ko bi imeli goriški Slovenci vsaj desetino tistih pravic!

Inženirski izpit

je z dobrim vspehom položil na gozdarski visoki šoli v Zagrebu naš rojak Krsto Mozetič iz Mirna pri Gorici. Častitamo!

Erzavna trobojnica.

Podprefektura v Gorici je razposlala vsem občinam okraja okrožnico, v kateri opominja županstva naj se strogo drže predpisov glede razobešanja državne zastave. Razen državne trobojnice se smejo razobešati samo še lastne občinske zastave, toda vedno mora stati zraven tudi državna, kateri gre povsod punitvo mesto. Vsaka druga zastava na županstvu prepovedana. Takisto tudi goriška, ker goriška dežela nima obstoji več.

Slovenski sodniki - odpuščeni.

Kar smo s strahom pričakovali se je zgodilo. Najprvo so vrgli od sodnij slovenski jezik, sedaj so odstranili slovenske sodnike. **Zadnji dan leta** so dobili skoro vsi slovenski sodniki sledeči nečuvni odlok: »Il ministro di giustizia revoca la sua conferma in servizio provvisorio, per cui cessa la sua attività col 1. gen. 1924. (Ministerstvo prade preklicuje odlok, s katerim va je začasno namestilo, zato neha va služba s 1. januarjem 1924.).

Vlada je nastopila proti sodnikom na način, ki ni v navadi niti najpripottejšim kmečkim gospodarjem in njegovim hlapcem. Džkler hlapec kmetu zvesto in pošteno dela, ga on ne zapodi temveč mu da vsaj 14 dnevno opoved. Naša vlada je pa naše sodnike, ki so vestno vršili svojo dolžnost, zapodila čez noč brez vsakega vtemeljevanja v prvi vrsti ran dejstva, da so **Slovenci**. Nič se ozirala na vestno, vzorno in neprerečno službovanje, ki so ga vršili deset, dvajset in tudi trideset let svojemu uradu. Nič ni vpoštevala prisege, ki so jo položili ti naši ljudje kot možje novi državi, kateri so bili priključeni.

Pomandrala je vse pomisleke ter kratkomalo prešla k nasilstvu. To je beseda, ki smo jo zapisali, da v tem slučaju ne moremo razumilejše. Ali ni grdo nasilje, če starejšemu višjemu uradniku ukazuje: **danes si še v službi, jutri smeš več prestopiti praga svoje urada?**

Naj za danes zadostuje. Zadeje za nas tako pereče življenjske važnosti, da se bomo k nji še povrnili. Naj samo še beležimo imena onih, ki so dobili odpoved kot leto nje novoletno darilo. Odpuščeni, se klziroma vpokojeni so gg.: nadsvetnik Rutar, sodni svetniki Coronisti Mašera, Vidmar, Milič, Vinci, Kosič, vsi v Gorici svetnik Bizajl v drijji in sodnika Brelih v Bovecu Vuga v Vipavi.

Kakor vidimo, je odlok zadel di nekatere Italijane.

Na okrožni in okrajni sodnijdejo Gorici je ostal samo še eden slovenski sodnik.

»GORIŠKA STRAŽA« stane bilo celo leto 1924. 15 lir, za pol letalir, za četrt leta 4 lire. Za inozemstvo celo leto 30 lir. Denar pošljite: Uprava »Goriške Straž« Gorizia.

Kaj je novega na deželi.

Sv. Križ na Vipavskem.

Škri križ, pod katerim ječe že druge naše občine, je padel s nas. Odstavili so našega spoštovanega g. župana Karo Černigoja in razpustili občinski svet. Za občinskega komisarija je novan Ivan Lulik s Ceste, bivši predsednik komunistične skupine. Sedaj je sedaj slovenski fašist. S je dovolj povedano o njem. A ni važno je tole: slovensko županstvo je odstavljeno, ker se je potegnulo za slovensko šolo. Padeč županstva sta pripravila in dogajala, **slovenska učitelja:** eden, g. Peter Medvešek je gonjo vpeljal hujskajočim dopisom v »Novi veobi«, ki pobiranje podpisov v obpini za slovensko šolo blati in zapija; drugi, g. France Jerkič, je volil tovarišstvo fašistov, ki je prišlo dstavljat slovensko županstvo. Kaj naj reče nato goriška javnost? Pepe reči smo doživeli.

Gaberje na Vipavskem.

Komaj se je pri nas nekoliko zlatilo, je nastala zopet tema. Našemu prosvetnemu društvu »Danica« ni bilo dovoljeno, da bi nam še nadalje vetilo. Njegovi žarki so gotovim ljudem silno neprijetno žareli v oči. Zato so sklenili, da mora »Danica« ugasniti. Pršli so orožniki iz vidovšine in kratkoma lo prepovedali društveno delovanje. Poklicali so predsednika in podpredsednika ter jima povedali, da »Danica« ne sme več delovati. Mlademu detetu, ki je komaj pričelo dihati, so počitali puntarstvo in ne vemo še kaj. Toda priznati moramo: oni, ki so se zaprisegli proti našemu društvu, so ostali mož-beseda. Kar so klenili, so tudi storili; kaj so za nagrado dobili, vam bomo sporočili. Amen!

MESTNE NOVICE.

Slovenske šole v Gorici.

Tajnik goriških fašistov gospod Aprara je odpotoval v Rim, da se posvetuje z vlado o nekaterih važnih zadevah. Kakor pravijo fašisti nam, gre v prvi vrsti za šole v goriškem mestu. Radovedni smo, če mislijo vrniti Slovincem ugrabljene slovenske šole. Saj imamo v fašistovski stranki vendar tudi slovenske fašiste, katerih dolžnost je, se potegovati za slovenske šole! Zaman, zaman poste čakali, da se gospodje Peter Bel, Bandel, Francesco Obljubek in Andrea Vodopivec zavzamejo za slovensko šolo! Oni se znajo le klanjati, prav globoko klanjati, vzdihovati roko v rimski pozdrav, se zahvaljevati za prejete dobrrote in se klanjati in le klanjati brez prestantka. S klanjanjem ni še noben narod nič pridobil in tako bomo za stonj čakali na slovenske šole v Gorici.

Prestopili so k fašistom.

Goriški kmetje so sklenili, da preidejo k fašistom. Njihova organizacija se bo odslej imenovala: Mladinski krožek med kmetovalci Gorice. To so Gorianovi kmetje, ki so bili doslej vpisani v »Stranko italijanskih kmetov«. Ali se je tudi Gorian sam izneveril svoji stranki, ne vemo.

»Pevsko in glasbeno društvo« v Gorici priredi svoj vsakoletni zimski koncert tekoči mesec. Vršil se bo v soboto dne 12. t. m. in v nedeljo dne 13. t. m. v Trgovskem domu. V soboto bo koncert z ozirom na meščane ob 8. uri zvečer, v nedeljo s posebnim ozirom na okolico ob 3. uri popoldne. Vspored popolnoma nov, prvovrsten. Z dvema samospesvama nastopi g. Bratuž.

Miren.

V četrtek dne 26. m. m. se je poročil g. nadučitelj Alojzij Urbančič v Mirnu pri Gorici z gđc. Slavico Vilharjevo, učiteljico ravnotam. Častitamo!

Vipava.

V našem trgu so ustanovili fašjo. Predsednik je dr. Luigi Delpin, okrajni zdravnik, katerega plačujemo mi slovenski Vipavci. V odboru je večina Italijanov. V njem je našel mesto tudi župan Giuseppe Petrovič, bivši feldžendarm, Sokol, član »Narodnega sveta« v letu 1918., potem predsednik komunistične sekcije. Mož zna očitvidno naglo menjati srace. Zato ima štiri obrtne koncesije. Ljudje majajo z glavo in pravijo, da napuh slednjič poče.

Vrtojba.

V naši občini imamo poleg drugih gostilen tudi dve zadružni, ki sta bili raznim ljudem v veliko spotiko. Zato so začeli proti njima ruvariti in so ju tožarili na podprefekturi v Gorici že za časa podprefekta Piomarte. Toda prejšnji podprefekt je bil toliko previden in brihten, da ni šel hujskačem na lim. Kar pa le-ti niso dosegli pri Piomarti, so dosegli sedaj: 1. januarja se je javil v obeh gostilnah šempesterski brigadir in prijazno sporočil, da sta gostilni prepovedani. Vsled tega so ju morali takoj zapreti.

Iz Solkana.

Na božič je umrl v Solkanu mojster kovač g. Božič Josip nagie smrti. Solkanski občinarji so mu priredili lep pogreb. Na dan njegovega pogreba je umrl njegov tovariš po poklicu g. Golob Anton. Smrt obeh mojstrov je povzročila v Solkanu velik vtis, ker je prišla nenadoma in nepričakovano. N. v m. p.

ski koncert tekoči mesec. Vršil se bo v soboto dne 12. t. m. in v nedeljo dne 13. t. m. v Trgovskem domu. V soboto bo koncert z ozirom na meščane ob 8. uri zvečer, v nedeljo s posebnim ozirom na okolico ob 3. uri popoldne. Vspored popolnoma nov, prvovrsten. Z dvema samospesvama nastopi g. Bratuž.

»Splošno slov. žensko društvo v Gorici nam javlja:

»Splošno slov. žensko društvo« v Gorici priredi dne 19. t. m. v dvorani »Trgovskega doma« svojo prvo plesno zabavo. Ker bo ta prireditev tudi prva v letošnjem predpustu in seveda v prid blagim namenom društva pričakujemo številno udeležbo. — Nujno prosimo, da se nam dopišljejo, oziroma vrnejo nabiralne pole. Ker jih radi pomanjkanja prostora ne moremo v celoti objaviti v »Goriški Straži«, bodo vsakomur na vpogled v upravnishtvu. S 1. januarjem je pričelo novo društveno leto. Zato so naprošene članice, da prinesejo članarino ob četrtkih v društveno sobo v ulici S. Giovannij 7 (čez dvorišče).

Silvestrov večer v Gorici.

»Prosvetna zveza«, oziroma njen mladinski odsek »Mladika«, je priredila zadnji dan leta svojim članom in članicam prav pristen družaben večer. Člani in članice so nastopili s petjem, deklamacijami in šaljivimi govori. Večer je zaključila vesela in šumna tombola.

GOSPODARSTVO.

Obrtni in razprodajalni davek.

(Tassa di servizio e rivendita.)

Obrtni in razprodajalni davek mora plačati:

- 1.) oni, ki izvršuje gotov poklic, rokodelstvo, trgovino ali obrt;
- 2.) oni, ki se pečajo z razprodajo blaga;
- 3.) zabavne družbe in društva, kazini in podobne organizacije.

Ta davek morata plačati tudi potujoči obrtnik in trgovec, ako se nahajata vsaj en mesec v občini.

Osebe, ki izvršujejo

poklic, rokodelstvo trgovino ali obrt, družbe, društva, kazini in podobne organizacije, ki se ustanovijo za več kot en mesec, plačajo četrtino, polovico, oziroma 3 četrtine letnega davka, če ne traja doba njihove obrti več kot tri, šest, oziroma 9 mesecev. Ako traja obrt več kot 9 mesecev, potem mora prizadeti plačati celotni letni davek.

Tega davka

ne plačajo: a) uradniki ter uslužbenci javnih in zasebnih podjetij, ki prejemajo za svoje delo mesečno plačilo, oziroma dnino; b) trgovci, ki prodajajo blago, katero spada pod državni monopol; davek pa morajo plačati od drugega blaga, ki ga prodajajo v svojih trgovinah; c) društva, ki so ustanovljena izključno v politične, kulturne in dobrodne svrhe.

Naša izobraževalna društva v mestu in po deželi so torej oproščena tega občinskega davka, ker so kulturna društva in ne zabavna. Nekateri občine so ta davek uvedle tudi na društva, n. pr. Dornberg. Iz zgoraj navedenega sledi, da morajo te občine ta davek glede naših izobraževalnih društev ukiniti.

Kdor izvršuje istočasno

dve ali več različnih obrti, oziroma trgovskih podjetij, mora plačati za vsako posebej ta davek, tudi če jih izvršuje v istih prostorih, oziroma v isti občini. Kdor izvršuje gotov poklic, oziroma rokodelstvo, mora plačati davek tisti občini, v kateri ima z ozirom na poklic in rokodelstvo svoje bivališče. Kdor izvršuje pa poklic ali rokodelstvo po navadi in trajno v več občinah, mora plačati davek v vseh občinah.

Kdor izvršuje v občini obrt

ali trgovino, mora to prijaviti v roku, ki ga določuje obč. izvršilni red, obč. odboru. Ako molči, se smatra, da prizna davčni predpis od preteklega leta.

Obrti, trgovine, rokodelstva

se razdelijo v različne davčne razrede.

Razdelitev mora odgovarjati sledeči razpredelnici:

Število prebivalcev občine	Število davčnih razredov	Najnižja davčna tarifa v L.	Najvišja tarifa v lirah
25.001-50.000	12-24	10	1400
12.001-25.000	12-20	8	1000
5.001-12.000	10-20	6	600
do 5.000	8-15	6	400

Uvrščenje obrti v posamezne razrede se izvrši na podlagi:

1.) vrste in narave obrti, oziroma trgovine;

2.) števila in najemnine obratnih prostorov;

3.) števila osebja;

4.) dohodkov obrti.

Ravno tako se morajo razdeliti v razrede tudi društva na podlagi:

1.) njihove vrste in narave;

2.) števila in najemnine društvenih prostorov;

3.) števila slug;

4.) števila članov in zneska članskih prispevkov.

Obrti in društva, ki se ustanovijo šele med letom, plačajo $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ ali pa $\frac{3}{4}$ letnega davka, in sicer z ozirom na to, ali so bila ustanovljena v prvem, drugem ali v zadnjem četrtletju.

Na podlagi prijav,

ki jih morajo izročiti davkoplačevalci v roku, ki ga določi občinski svet v izvršilnem redu k temu davku, priredi občinski odbor vsako leto seznam davkoplačevalcev ter jih istočasno razdeli v posamezne razrede in predpiše nanje pripadajoči davek. Ta seznam mora biti izložen na občinski deski skozi 15 dni. O tem morajo biti davkoplačevalci obveščeni.

Ravno tako se morajo davkoplačevalci po občinskem slugi obvestiti v roku 15 dni o morebitnih spremembah in novih vpisih v seznamu davkoplačevalcev. V roku 15 dni se lahko vsak davkoplačevalec pritoži na 1-20 lirskega kolokovanem papirju pri cenitveni komisiji. Ako tega ne stori, postanejo razdelitev v razrede in drugi davčni predpisi pravomočni. Po izročitvi rekursa se stranka lahko tudi pogodi z občinskim odborom.

Občinski sveti v občinah izpod 5000 prebivalcev lahko pooblastijo občinski odbor, da nastopa kot cenitvena komisija, ali pa izvolijo posebno cenitveno komisijo, obstoječo iz najmanj 5 mož. Proti odločitvam cenitvene komisije se prizadeati lahko pritoži v roku 15 dni na deželni upravni odbor (kolek 1.20 liro). Proti odločitvam deželnega upravnega odbora se lahko vloži tožba pri sodniji.

Po preteku

15 dnevnega roka, ki je bil določen za rekurse, sestavi občinski odbor davčno razpredelnico, v katero se vpišejo vsi davčni podatki, proti katerem ni bil vložen rekurz.

Davčno razpredelnico mora občinski svet predložiti v pregled prefektu ter jo izložiti 8 dni v pregled davkoplačevalcem.

Za postavke, ki so se ugotovile šele po razglasitvi glavne davčne razpredelnice; za obrti in trgovine, za katere ni bil predpisan davek v glavni davčni razpredelnici in za obrti, ki so nastale med letom, se morajo izgotoviti dodatne davčne razpredelnice, ki jih mora ravno tako potrditi prefekt in ki se morajo tudi razglasiti.

Proti predpisom v davčni razpredelnici

je dovoljen rekurz na prefekta, in sicer iz sledečih razlogov:

1.) ako so bile v njej vpisane postavke, ki se niso še končno ugotovile;

Po petnajstem januarju dobijo list samo oni, ki ga bodo do takrat že plačali.

2.) ako se je opustil sporazumu med stranko in občinskim odborom;

3.) radi stvarne pomote.

Ako stranka ne vloži rekurza pri prefekturi, četudi bi bila upravičena iz zgoraj navedenih razlogov, se lahko pritoži pri cenitveni komisiji radi postayke, ki je bila vpisana po pomoti, in to v roku dveh mesecev od zadnjega dneva razglasitve davčne razpredelnice. Ako se ugodni pritožbi prizadetega, se izvrši v njegovo dobro odpis davkov.

Ako se med letom

obrt ustavi ali trgovina zapre, se mora to naznaniti občinskemu odboru. V tem slučaju se ne plača več davek za četrtletje, ki sledi zatvoritvi trgovine, oziroma prenehanju obrti. V roku dveh mesecev od zadnjega dneva razglasitve davčne razpredelnice se davkoplačevalec tudi lahko pritoži pri cenitveni komisiji, ako se je ista obrt dvakratno obdačila in lahko zahteva, da se mora enkratni davčni znesek odpisati. Davkoplačevalec, ki je z molkom priznal obstoj obrti, lahko vloži rekurz v roku dveh mesecev na cenitveno komisijo, da se davek odpiše, ako dokaže, da ni več obstajala obrt v času, ko bi jo moral prijaviti občinskemu odboru.

Ako ne dovoli

cenitvena komisija v vseh navedenih slučajih odpisa davkov, se prizadeti lahko pritoži v roku 15 dni po zavrnitvi rekurza, oziroma prošnje za odpis pri deželnem upravnem odboru. (Giunta amministrativa provinciale Udine.) Ako deželni upravni odbor pritožbo odbije, je preosta še tožbena pot pri sodniji.

K temu davku mora

občinski svet izdelati občinski izvršilni red, ki ga mora potrditi deželni upravni odbor in finančni minister. V izvršilnem redu se mora predvsem določiti rok, v katerem morajo davkoplačevalci prijaviti svoje obrti, trgovine, obseg istih, število osebja i. t. d.; v njem se morajo določiti davčni razredi in davčna tarifa.

S prvim januarjem 1925.

se obrtni in razprodajalni davek spremeni v davek na trgovino, obrt, umetnost in poklic. To je sklenil ministerski svet dne 12. okt. 1923.

Tajništvo Kmets. Del. Zveze.

PROSVETA

Jadranski almanah za leto 1924.

Uredil Janko Kralj. Na svetlo dala Naša založba v Trstu. Tiskala Zadruga tiskarna v Gorici.

Izšel je drugi letnik primorskega kulturnega zbornika. V prvem delu knjige so kratki, izerpni pregledi slovanskih kulturnih organizacij v Primorju. V drugem delu knjige obravnavajo gospodarski strokovnjaki prasanja primorskega narodnega gospodarstva. Sledeči razdelek je posvečen hrvaški Istri. Četrtri del zbornika prinaša doneske k zgodovini primorskih krajev in umetniškega žitja v preteklosti. Vsebinska Jadranskega almanaha je sledeča:

Koledar 1924 — Solnčnemu domu. — Temelji in smotri narodnemu delu (Ivan Rejec). — Eno pesem homo peli (Fr. Zgur). — Verske organizacije (Dr. M. Brumat). — »Prosvetna zveza« (Filip Terčelj). — »Prosveta« (L.). Žensko gibanje v Julijski Krajini (M. M.). — Glasbeno gibanje v letu 1923. (Vinko Vodopivec). — »Dijaška matice« — Zveza slovanskega učiteljstva. — Skrivnostna visina Novela. (Fran-

ce Bevk) — Nove politične razmere in naš kmet. (Ing. agr. J. Rustja). — Zadruga zveza v Trstu. (Dr. J. Agneletto). Zadruga zveza v Gorici. (D. Doktorič). — Naše sadjarstvo (Just. Usaj). — Naše planine (Dr. H. Tuma). — Majčina kletva (Istrska narodna). — Pazin (Vladimir Nazor). — Staroslovensko bogoslužje u Istri. (Božo Milanović). — Moščence (Vladimir Nazor). — Dva tolminska umetniška spomenika (Venceslav Belé). — Solkan v srednjem veku. (Prof. Franc Kos). — Studentje (Joža Lovrenčič). — Iz zgodovine upodabljaljoče obrti na Goriskem (Stanko Stanič). — Obračun 1923.

Almanah ima dve umetniški prilogi goriškega akad. slikarja Vena Piona, in šest posnetkov tolminskih umetniških spomenikov. Naslovno stran je narisal Lojze Spazapan.

Jadranski almanah priča o grudorodnosti naše kulture; on je spomenik kulturne moči primorskih Slovanov. Toplo priporočamo ta pestri, živahni, izredno zanimivi zbornik, ki si je že lansko leto osvojil simpatije slovanskega občinstva.

»Jadranski almanah 1924« — prodaja v Trstu knjigarna J. Stoka, v Gorici knjigarna Katoliškega tiskovnega društva. — Cena izvodu 8.— lir.

»Socialna misel« — Izšel je prvi zvezek slovanskega socialnega obzornika za l. 1924. Dunajski sociolog E. K. Winter piše o državnoznanstvenem sistemu A. H. Müllerja, ki je duhovni oče avstrijske socialne struje; ruski vseučilišni lektor N. Preobraženski podaja pregled o novih smereh ruskega duha po revoluciji. P. A. Tominec razpravlja o prasanju, ki je izzvalo na V. katoliškem shodu burne debate: Ali je bogastvo moralno indiferentno? Cosmopolita je napisal zanimiv pregled o socialnih strujah na Angleskem, Cains Sempronius pa važne zapiske h prasanju o razmerju katoliške cerkve do reakcije. — »Socialna misel« se naroča v Ljubljani, Poljanski nasip 2 ali v Gorici, knjigarna K. T. D. Stanje 50 dinarjev letno.

SLUŽABNICA, ki zna tudi nekoliko kuhati, se sprejme takoj. Plača po dogovoru. Ponudbe na gospo Anico Ravnik, gostilna, Solkan (na placu).

ODVETNIK

vil. Matej Primožič

je otvoril odvetniško pisarno v Gorici - Stolni trg Piazza del Duomo št. 2

Modni časopisi za leto 1924.

»Elegante Mode« izhaja dvakrat na mesec, celoletna naročnina L. 30.—. »Bazar« izhaja dvakrat na mesec, celoletna naročnina L. 30.—. »Wäsche u. Handarbeitszeitung« izh. enkrat na mesec, celoletna naročnina L. 16.—. »Praktische Damen- u. Kindermode« izhaja dvakrat na mesec, celoletna naročnina L. 40.—.

Starim naročnikom pošljemo še 1 zvezek, ter prosimo, da nam znesek takoj nakažete; v nasprotnem slučaju se jim bo list ustavil.

Sprejemajo se novi naročniki v Knjigarni K. T. D. v Gorici.

RAZPIS SLUŽBE OBČINSKEGA PODTAJNIKA.

Zupanstvo Jablanice sprejme v službo občinskega podtajnika bodisi moškega ali ženskega spola. Plača po dogovoru. Nastop službe takoj. Prošnje je poslati na podpisano zupanstvo najpozneje do 10.-1. 1924. s sledečimi prilogami:

1. potrdilo o italijanskem državljanstvu; 2. npravstveno spričevalo; 3. kazenski list; 4. spričevalo o dosedanjem službovanju; 5. dokazilo o zmožnosti italijanskega in slovenskega jezika v govoru in pisavi.

Zupanstvo občine Jablanice dne 31. decembra 1923.

Zupan:

Anton Logar.

DEKLE, izurjena likarica, išče dela bodisi po hišah ali na domu. — Via Grabizio št. 7. pri Sv. Roku.

Nev zobozdravnik

specialist za bolezni v ustih in zobeh

M. U. dr. Lojz Kraigher

z nemskim zobozdravniškim skrom sprejema za vsa zobozdravniška in zobotehniška dela v Gorici na Travniku št. 20, I. nadst.

IVAN KACIN, Gorica, Via stello 12. Izdelovalnica harmonij, orgelj, zaloga gosli, mandolin, tar, strun i. t. d. Popravlja in ušuje. V zalogi ima harmonije 1000 lir naprej. Oddaja tudi obroke. Zahtevajte cenik!

JAVNA PISARNA v davčnih pritožbinskih zadevah uradno vsaki dan v Gorici, Via N. S. št. 3 blizu sodnije od 8-13. sestavlja vsakovrstne vloge, prošnje, rekurze, račune i. t. d.

Enej M. Ohizzi, vpok. davkar

PRODAJA NA OBROKE.

S prvim septembrom p. l. je otvorila firma: »Grande Emporio Rateale« (centrala v Trstu),

Via Garibaldi 20, II p. (prej Via Teatro)

svoje podružno skladišče.

Prodaja: izgotovljene obleke in po meri, najfinejše manufakturno blago, suknje, dežne plašče, obuvalo, klobuke, ovratnike, rokavice, naramnice, perilo itd.

Cene brez konkurence! Obroki mesečni in tedenski. Krojačnica prvega reda. Gorica, Via Garibaldi 20-II.

ORTOPEDIČNI ZAVOD TVRDKKE A. PORZIO

s sedežem v Cremoni - ulica Bombeccaria 3

KILA (Bruch)

se leči brez operacije

Z našo pripravo t. j. z našim (ortoplastikom) se popolnoma in zanesljivo ustavi vsakovrstna in obsežna KILA (Bruch). - Ta način je nov, pripraven in zanesljiv bodisi za odrasle kakor tudi za otroke. - Nepristane in zanesljive uspehe priznavajo in odobravajo tudi najboljši zdravniki v tej bolezni.

Posebne životne pase za ženske!

Elastične nogavice za otekle žile!

Specijalist te znanje tvrdke se bo mudil v sledečih dneh v spodaj navedenih krajih:

v GORICI - Via Formica št. 27, v sredo 2, četrtek 3, petek 4, soboto 5. januarja 1924.

v ČERNIČAH - v Glavnem Hotelu, nedeljo 6. januarja 1924.

v AJDOVŠČINI - v Hotelu Bratina, ponedeljek 7. jan. 1924.

v PREVALJI - v Glavnem Hotelu, v torek 8. januarja 1924.

v POSTOJNI - v Hotelu Pri Kroni v sredo 9. januarja 1924.

v DIVAČI - v Osrednjem Hotelu v četrtek 10. januarja 1924.

v SEŽANI - v Hotelu Treh Kron v petek 11. januarja 1924.

v TOMAJU - v Hotelu Nabergoj v soboto 12. januarja 1924.

v CERKNEM - v Hotelu Makuc v Ponedeljek 14. jan. 1924.

v IDRIJI - v Hotelu Didič v torek 15. januarja 1924.

In sicer od 9. ure zjutraj do 3. popoldne.

Najvišje cene plačam

se kože: lisic, kun, podlasic, zajcev, mačk, veveric, jazbecov i. t. d. i. t. d.

Sprejemam poštno pošiljatve!

- Walter Windspach

Gorica, Via Carducci št. 10